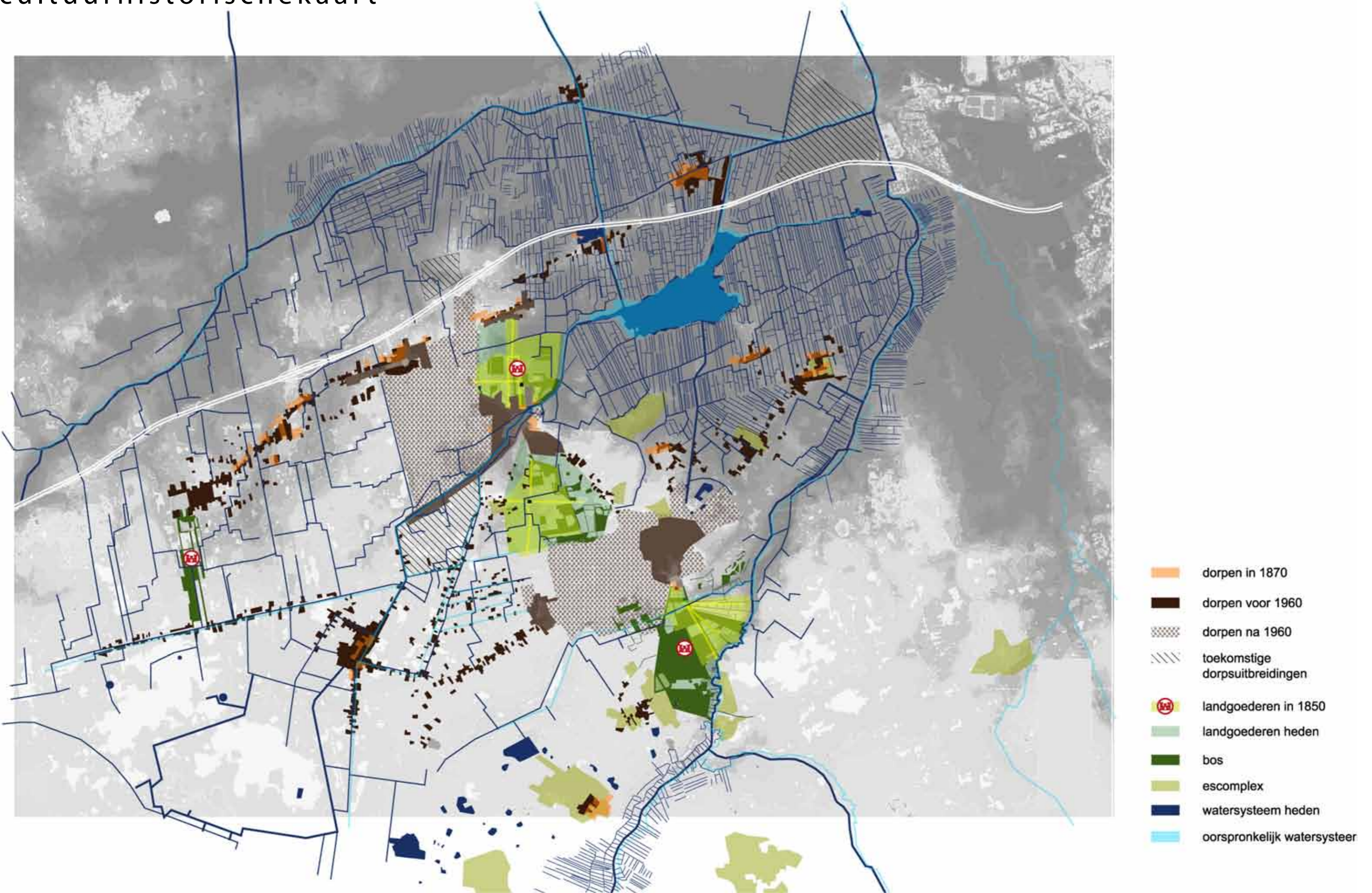
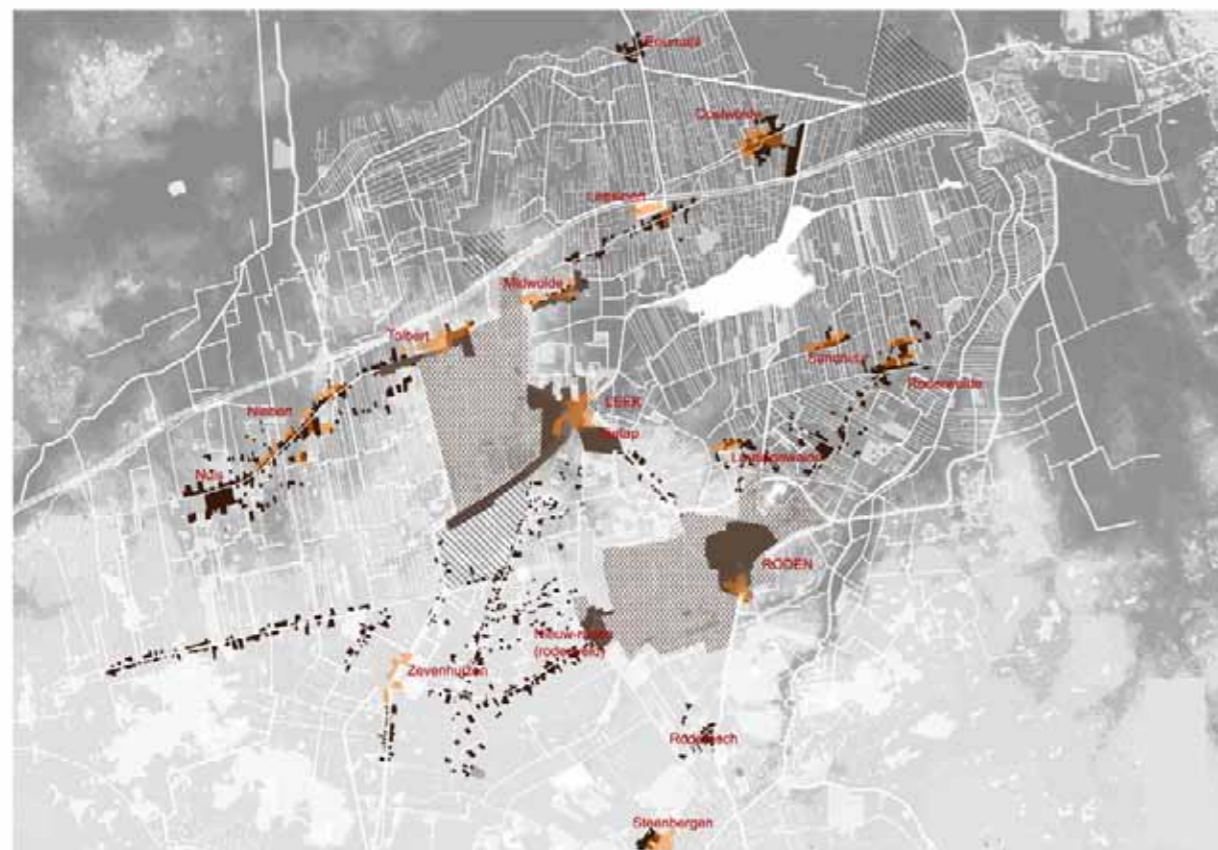

cultuurhistorische kaart

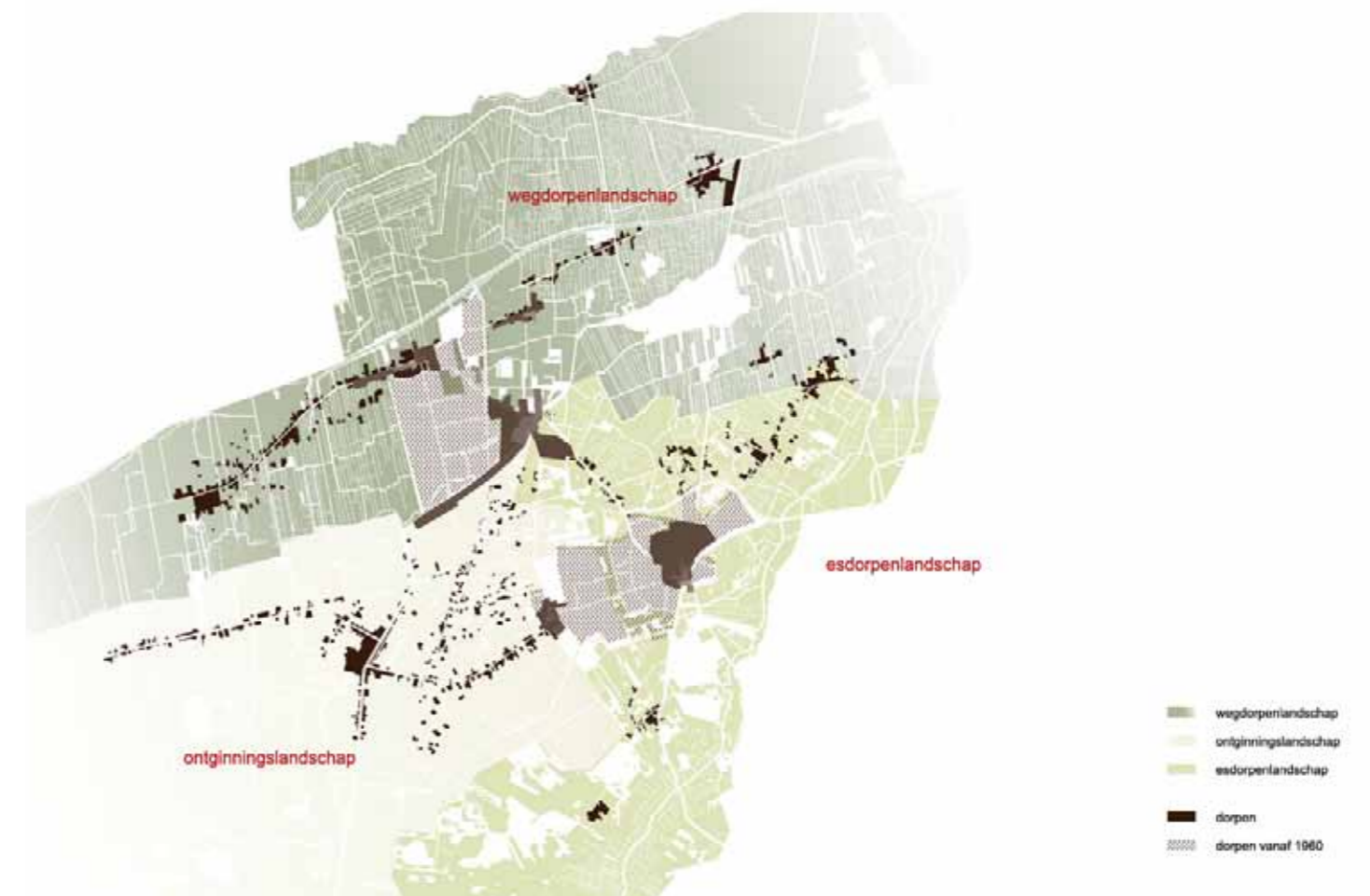

03. cultuurhistorie

13 dorpen en 3 landgoederen op de grens van Drenthe en Groningen

dorpsontwikkeling tot 1960

dorpsontwikkeling in samenhang met landschap tot 1960

03. cultuurhistorie

Leutingewolde, Foxwolde, Roderwolde, Roderesch

agrarische buurtschappen (kerspelen) rondom Roden.

De buurtschappen (kerspelen) Leutingewolde en Roderwolde zijn agrarisch georiënteerd en bevinden zich aan de noordzijde van Roden op de grens van de zandrug. Het occupatiepatroon betreft hier een informele setting zonder een duidelijke kern. Roderwolde heeft een kenmerkende oliekorenmolen die dateert uit 1851.

Roderwolde

Roderesch

Tolbert, Midwolde, Lettelbert, Oostwold

lint van agrarische buurtschappen (kerspelen) op zandrug.

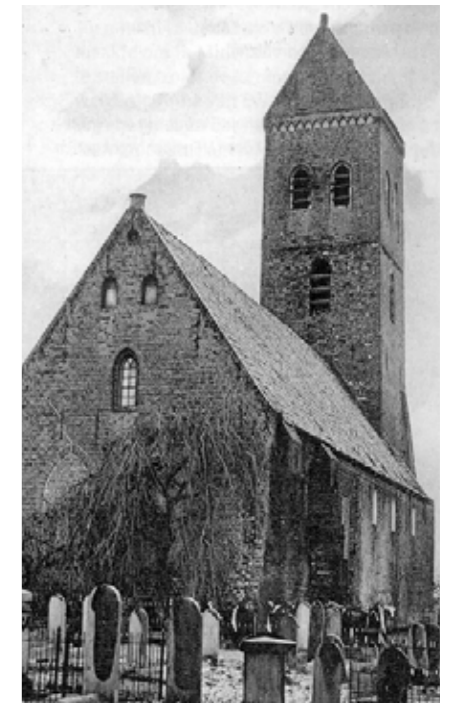
De buurtschappen (kerspelen) op het lint van Marum naar Groningen (Tolbert, Midwolde, Lettelbert, Oostwold) zijn ontstaan in de 12^e en 13^e eeuw. Het zijn kleine agrarisch georiënteerde gemeenschappen met ieder hun eigen kerk. De ontwikkeling heeft zich in beperkte mate afgespeeld langs het lint. Tolbert en Oostwold zijn iets groter en hebben ook kleine uitbreidingen gemaakt in de 20^e eeuw.

Kaart uit 1825, lint van Marum naar Groningen

Theehuis Midwolde, 1900

Kerk in Midwolde

Tolbert

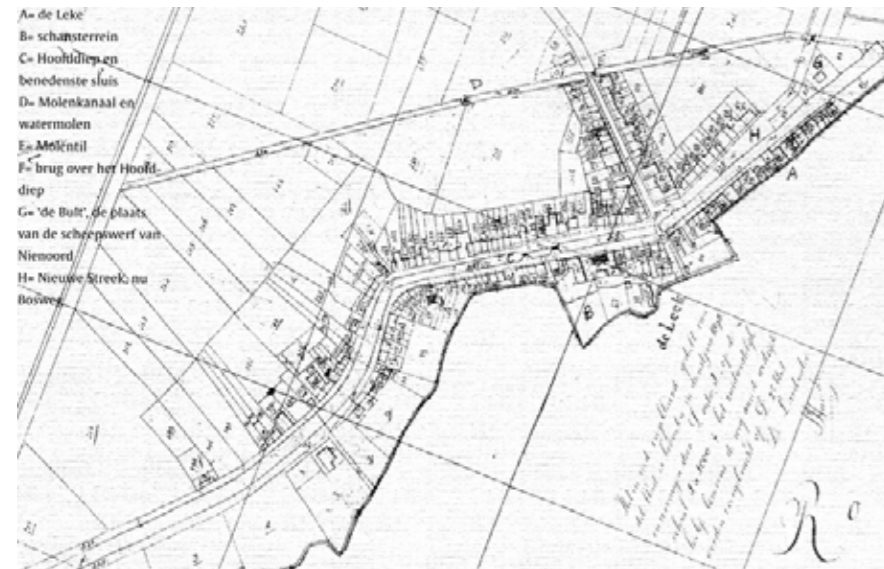
Tolbert

03. cultuurhistorie

Leek: veenontginningsdorp en handelsplaats

Dorp behorend bij een borg (Nienoord, 1525) met als economische basis de turfwinning (hoogveen) met het gevolg het graven van het Leekster Hoofddiep (hoofdstructuur van het dorp), dorp ontwikkeld vanuit kruising landweg Roden-Midwolde met nieuwe vaarweg (1559). Van meet af aan heeft Leek een 'stedelijk' karakter gehad met compacte bebouwing van niet-agrarische functies. Dit in tegenstelling tot alle omliggende kerspelen als Tolbert en Midwolde.

Ontwikkeling: eerste bebouwing dateert van 1550, tot 1867 zeer compacte kern, tot 1914 lineaire ontwikkeling langs Leekster Hoofddiep en de weg van Roden naar Tolbert.

Leek, 1825

landgoed Nienoord

Aan de oostkant van Leek ligt het landgoed Nienoord. Het in 1525 door de heren Van Ewsums gesticht landgoed is opgezet ten behoeve van de hoogveenontginning. Het dorp Leek dankt daardoor zijn ontstaan aan het landgoed. Vanuit het landgoed werd halverwege de 16^e eeuw de Leekster Hoofddiep gegraven om het hoogveen te kunnen ontginnen.

03. cultuurhistorie

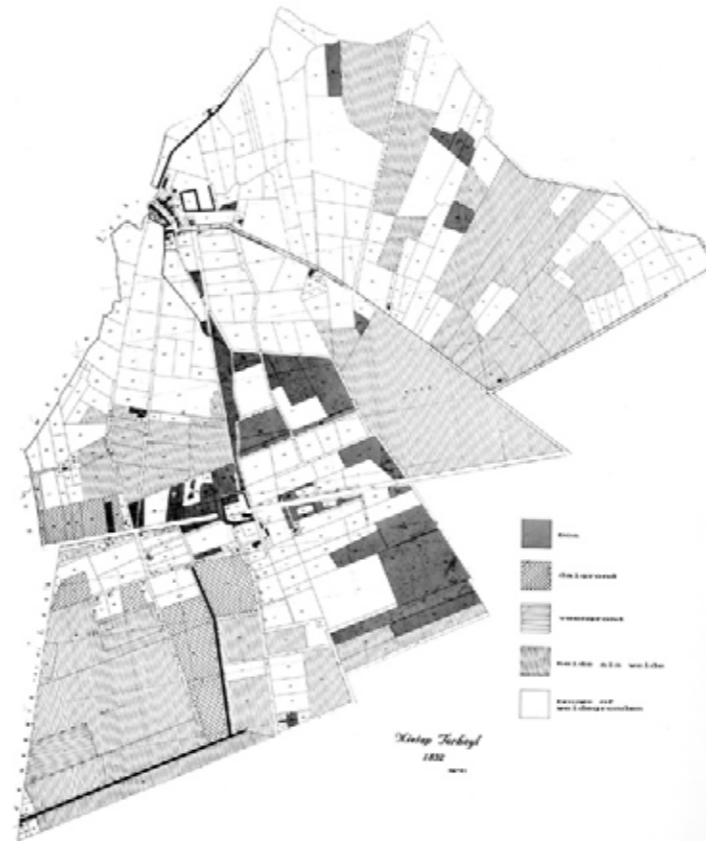
Nietap: handelsbuurtschap

Nietap is gesticht aan het einde van de 17^e eeuw aan de zuidkant van het riviertje De Leke op Drents grondgebied, later is hierlangs het Leekster hoofddeep gegraven. Nietap kreeg vooral als grenspost (hier lag een van weinige oversteekmogelijkheden om van Drenthe naar Groningen te komen) betekenis waarbij handel en kleine industrie de voornaamste inkomstenbronnen waren. Daarnaast bevonden zich in Nietap veel herbergen wat ook de naam verklaart (de Nije Tap).

landgoed Terheijl

Terheijl is gesticht in de 13^e eeuw door de Monniken van het Cisterien klooster van Aduard, als strafkolonie (Ter Helle) voor monniken die de kloosterregels hadden overtreden. De werkzaamheden waren hoogveenontginning. Samenwerking met steen- en pannembakkerij te Foxwolde (potklei). In de 15^e eeuw werd Ter Heijl een buitenverblijf voor bezinning en rust (kapel gebouwd, park aangelegd).

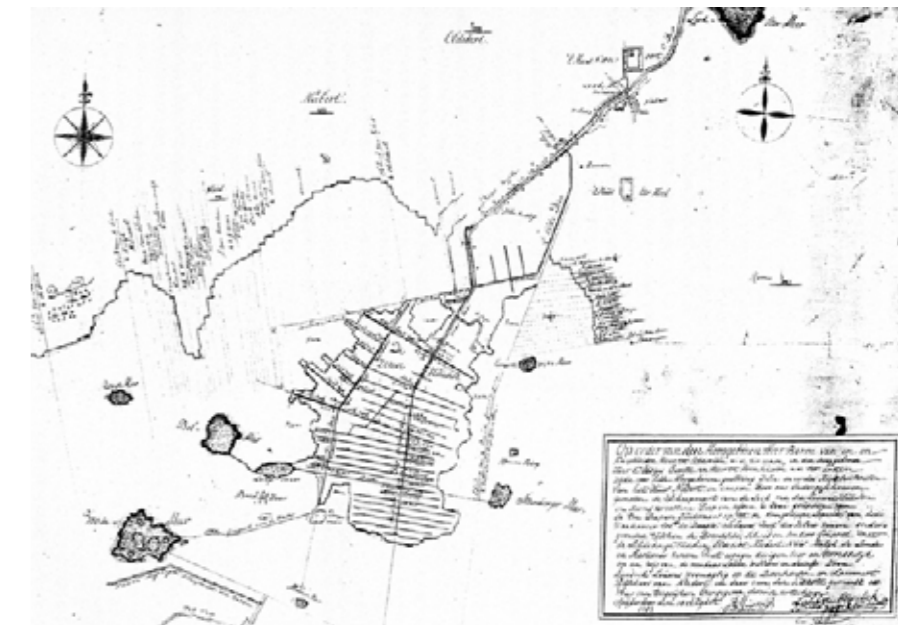

landgoed Terheijl, 1812

Zevenhuizen, Nieuw Roden

bebouwingslinten langs de vaarten en wijken: veenontginningsdorp/lint
Vanaf 1642 is er door veenontginners langs kanalen en vaarten gebouwd in de vorm van lintbebouwing. De eerste veenkolonie in het Zuidelijk Westerkwartier is Zevenhuizen, gesticht omstreeks 1650. Het buurtschap Nieuw Roden is gesticht in de 19^e eeuw ten behoeve van de hoogveen ontginning ten westen van Roden.

Zevenhuizen, 1783

lintbebouwing, 1900

Hoofddeep, Zevenhuizen